

Seletuskiri

Terviseameti 31.08.2020 korralduse nr 1.1-15/20/1 „COVID-19 leviku tõkestamiseks liikumisvabaduse piirangu kehtestamise“ juurde

Sissejuhatus

Korralduse eesmärk on ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut. Viimaste nädalate arengud ja viiruse leviku tõus on näidanud, et kasvanud on oht viiruse riigiüleseks levikuks. Terviseameti andmete põhjal on 30. augusti seisuga viimase 14-päeva haigestumus 100 000 elaniku kohta 13,8. Võrdluseks, 1. augustil oli sama näitaja 4,4 ja 15. augustil 8,4. Nakkuse leviku hüppelise tõusu on põhjustanud Tartu ja Ida-Viru maakonnas rahvarohketes kohtades alguse saanud nakkuskolded. 04.09–06.09.2020 toimub Lõuna-Eestis üritus „WRC Rally Estonia 2020“, mis on aina populaarsust koguv ainuke omalaadne üritus Eestis, kuhu on kogunemas väga suur hulk inimesi. Seetõttu on vajalik COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku ennetava meetmena kehtestada liikumisvabaduse piirang ürituse toimumise piirkondade kiiruskatsete perimeetris.

Korralduse on koostanud Terviseameti ametnikud.

Selgitused korralduse kohta

Rally Estonia toimub traditsiooniliselt kümnendat korda. Viimaste aastate unikaalsete pealtvaatajate kasvutrend on olnud märkimisväärne - 2018. aastal 36 000 pealtvaatajat, 2019. aastal 52 000 pealtvaatajat ning prognoositult 2020. aastal seoses **WRC etapi esmakordse toimumisega Eestis** 80 000 unikaalset pealtvaatajat, kes sooviksid võistlusest koha peal osa saada. Seoses koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikuga on 2020. aasta Rally Estoniale planeeritud müüa 16 000 rallipassi, s.o oluliselt vähem kui on prognoositud ralli pealt vaatamisest huvitatud isikute hulk (prognoositud 80 000 huvitatut – 16 000 rallipassi = 65 000). Need rallipassita pealtvaatajad on reaalne oht, sest nad võivad üritada tulla kiiruskatsetele mitte jälgides reegleid ega ajaraame.

Varasemate aastate kogemus on näidanud, et isikud, kellel rallipassi ei ole, on ralli toimumise piirkonda kohale tulnud juba päev enne algust. Sellel aastal on defitsiidist tulenevalt see ajaline probleem veel suurem ehk ennetavalt üritatakse endale rallipassi puudumisest hoolimata vaatamiskoht leida. Kõik 16 000 rallipassiga pealtvaatajad ja ralli korralduse, osalemise ja tugiteenuste pakkumisega seotud isikud, keda on ca 5000, on isikustatud ja unikaalselt seotud käepaelte NFC kiipidega ning saavad liikuda ainult neile ettenähtud teekonda pidi. Seevastu võimalike rallipassita pealtvaatajate arvu, liikumisteede jms osas puudub igasugune ülevaade.

Koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus on nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikokkupuutel nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles, mh kasutades samu toidu- või jooginõusid, või saastunud käte ning tihti kasutatavate puutepindade kaudu. Rahvarohketes kohtades on viiruse leviku risk endiselt suur.

Eelpool toodust tulenevalt on vajalik minimeerida võimalus, et ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ kiiruskatseid tulevad vaatama isikud, kellel ei ole ametlikku rallipassi või luba ega kuulu

korralduses toodud erisuste alla. Seetõttu on vajalik kehtestada nimetatud isikutele liikumisvabaduse piirang.

Kehtestatavate piirangute eesmärk on maandada haiguse leviku riske. Piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et tõkestada ja ennetada COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levikut.

Augustis tekkisid Tartu ja Ida-Viru maakonnas koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haiguskolded, mis said alguse kohtades, kus viibis korraga suur hulk inimesi. Eestis kehtib hetkel soovituslik hajutamise nõue, mille kohaselt tuleb avalikes kohtades tagada turvaline vahemaa inimeste vahel. Sellegipoolest on COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levik tõusuteel ja kasvanud on oht viiruse riigiüleseks levikuks.

30. augusti 2020. a seisuga on viimase 14 päeva kumulatiivne haigestumus Eestis 100 000 elaniku kohta 13,8. Maakonniti kinnitatud haigusjuhtude jaotuse kohaselt on enim positiivseid teste 14 päevaga lisandunud Ida-Viru maakonda, järgneb Harju ja Tartu maakond.

Maakondlikud andmed COVID-19 nakatumiste kohta Eestis 30.08.2020 07:00 seisuga				
Kinnitatud haigusjuhtude jaotus maakonniti				
Maakond	Kokku positiivseid teste	Lisandunud 24h	14 päevaga lisandunud	14 päeva suhtarv 100K elaniku kohta
Ida-Viru maakond	278	3	96	70,72
Hiiu maakond	13	0	1	10,58
Võru maakond	91	0	3	8,38
Tartu maakond	187	0	9	5,89
Harju maakond	888	7	62	10,13
Põlva maakond	9	0	0	0
Jõgeva maakond	13	0	2	7,01
Lääne-Viru maakond	26	0	3	5,08
Saare maakond	555	0	1	2,98
Pärnu maakond	147	0	1	1,15
Lääne maakond	14	0	0	0
Valga maakond	12	0	0	0
Rapla maakond	26	0	0	0
Järva maakond	14	0	0	0
Viljandi maakond	26	0	0	0
Puudub info	74	0	5	-

Põhiseaduse (PS) § 34 kohaselt on igal inimesel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks, riigikaitse huvides, loodusõnnetuse ja katastroofi korral, nakkushaiguse leviku tõkestamiseks, looduskeskkonna kaitseks, alaealise või vaimuhaige järelevalvetuse ärahoidmiseks ja kriminaalasja menetluse tagamiseks.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (NETS) § 28 lõike 5 punkti 3 alusel võib Terviseamet eriti ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks kehtestada haldusaktiga ajutiselt

liikumisvabaduse piiranguid, kui see on vältimatult vajalik. Korraldusega kehtestatud liikumisvabaduse piirangu eesmärk on ennetada ja takistada koroonaviirusest SARS-CoV-2 põhjustatud COVID-19 haiguse edasist levikut. COVID-19 haigus vastab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 2 punkti 2 alusel uudse ohtliku nakkushaiguse tunnustele, kuna COVID-19 on suure nakatuvusega haigus, mis levib kiiresti ja ulatuslikult ning mille kulg võib olla raske või eluohtlik.

Liikumisvabaduse piirang on vajalik inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, et ennetada ja tõkestada COVID-19 haigust põhjustava viiruse levikut. Vältimaks uue võimaliku nakkuskolde tekkimist, on vajalik piirata üritusele „WRC Rally Estonia 2020“ juurdepääsu neile isikutele, kes ei ole ostnud piiratud koguses müügile pandud ametlikke rallipasse. Arvestades kehtivat olukorda on piirang vajalik, proportsionaalne ja kooskõlas põhiseadusega.

Korralduse punktiga 1 kehtestatakse üritusel „WRC Rally Estonia 2020“, mis toimub ajavahemikul 04.09–06.09.2020 kõikidele isikutele, kellel puudub nimetatud ürituse ametlik rallipass või luba, liikumisvabaduse piirang keeluga viibida ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ toimumise kõikide piirkondade kiiruskatsete perimeetris järgmiselt:

- 1.1. Shakedown: ajavahemik: 03.09.2020 kella 12.00-st kuni 04.09.2020 kella 15.00-ni; koht: Sulaoja-Abissaare-Pikareinu-Krüüdneri-Maaritsa;
- 1.2. Prangli: ajavahemik: 04.09.2020 kella 10.00-st kuni 05.09.2020 kella 17.00-ni; koht: Vissi-Suure Kambja- Sirvaku- Tõdu-Piigaste-Saverna-Maaritsa;
- 1.3. Kanepi: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 05.09.2020 kella 18.00-ni; koht: Mügra-Karste-Kaagvere-Pilkuse-Pikajärve-Valgjärve-Saverna;
- 1.4. Otepää: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 06.09.2020 kella 14.00-ni; koht: Nüpli-Pilkuse-Kaagvere-Kooraste-Koigu-Vidrike;
- 1.5. Mäeküla: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 06.09.2020 kella 13.00-ni; koht: Keeni-Pringi-Arula-Sihva-Restu;
- 1.6. Elva: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 05.09.2020 kella 20.00-ni; koht: Metsalaane-Vahessaare-Karijärve-Vissi;
- 1.7. Arula: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 06.09.2020 kella 13.00-ni; koht: Keeni-Pringi-Arula-Sihva-Restu;
- 1.8. Kaagvere: ajavahemik: 04.09.2020 kella 12.00-st kuni 06.09.2020 kella 14.00-ni; koht: Nüpli-Pilkuse-Kaagvere-Kooraste-Koigu-Vidrike;
- 1.9. Kambja: ajavahemik: 05.09.2020 kella 09.00-st kuni 06.09.2020 kella 15.00-ni; koht: Nõuni-Palumäe-Kammeri-Maaritsa-Krüüdneri-Puugi-Neeruti-Kullipesa.

Liikumisvabaduse piiranguga kiiruskatseid on kokku 9 ning ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ korraldajad on määranud kiiruskatsete piirkondadesse perimeetri, millise ulatuses on mõistlik ja vajalik ametliku rallipassita või loata isikutele viibimiskeeld kehtestada. Ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ kiiruskatsete piirkondade perimeetrite täpsed asukohad on leitavad lingilt: <https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=13Z2zLO5jKCHkM8IjupOUuMoa6-OJCIdO&ll=58.22823141723104%2C26.608479789178478&z=11>.

Korralduse punktiga 2 sätestatakse erandid, kellele ei kehti korraldusega kehtestatav liikumisvabaduse piirang.

Liikumisvabaduse piirang ei kehti tervishoiutöötajatele, päästeteenistujatele ning politseiametnikele (korralduse punkt 2.1) ja isiku kohta, kes täidab oma tööülesandeid seoses üritusega „WRC Rally Estonia 2020“ (korralduse punkt 2.2). On iseenesest mõistetav, et

nimetatud isikutel on või võib tekkida vajadus viibida liikumisvabadusega piiranguga alal. Korralduse punkti 2.3 kohaselt ei kehti piirang isiku kohta, kelle elukoht asub ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ kiiruskatsete piirkonna perimeetris. Arusaadavalt on põhjendatud lubada isikutel, kelle elukoht on liikumisvabaduse piirangu alal, liikuda oma elukohta ja vajadusel elukohast ära. Korralduse punkti 2.4 kohaselt ei kehti piirang isiku kohta, kelle ajutine viibimiskoht ja kellest on ajutise viibimiskoha omanik teavitanud ürituse korraldajat ning kellele on eelnevalt väljastatud vastav luba ürituse korraldajalt, asub ürituse „WRC Rally Estonia 2020“ kiiruskatsete piirkonna perimeetris. Siinkohal on silmas peetud eelkõige isikuid, kes omavad ajutist peatumiskohta kiiruskatsete piirkonnas.

Korralduse punktiga 3 sätestatakse sisuliselt, et isikud, kellele ei laiene korraldused punktis 2 nimetatud erandid, peavad liikumisvabaduse piiranguga alal viibimise eelnevalt Terviseameti Lõuna regionaalosakonnaga (e-post: kesk@terviseamet.ee) kooskõlastama. Liikumisevabaduse piiranguga alal viibimise vajadus peab olema seotud teenistus- või tööülesannete täitmisega.

Korralduse punktiga 4 sätestatakse, et korralduses kehtestatud nõuete üle teeb järelevalvet Terviseamet. Järelevalvekohustus tuleneb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest. Kuna tegu on väga mahuka järelevalvekohustusega, siis saab Terviseamet vastavalt halduskoostöö seadusele paluda ametiabi Politsei- ja Piirivalveametilt. Samuti saab Politsei- ja Piirivalveamet reageerida korrarikkumistele, kui Terviseamet ei saa või ei saa õigel ajal tõrjuda olulist või kõrgendatud vahetut ohtu või kõrvaldada korrarikkumist. Politsei- ja Piirivalveamet saab sellisel juhul kohaldada edasilükkamatuid meetmeid korralduse seaduse alusel. Politsei peab sellest viivitamata Terviseameti teavitama. Politsei kohaldab edasilükkamatuid meetmeid vahetu ohu tõrjumiseks või korrarikkumise kõrvaldamiseks, kui see ei takista ülemäära politsei enda ülesannete täitmist. Kuna korraldusega kehtestatakse meetmete üle järelevalvekohustus on ulatuslik, peavad kõik asjassepuutuvad asutused tegema tihedat koostööd.

Korralduse punktiga 5 ja 6 nähakse ette, et korralduse jõustumine ja selle kehtivus. Korraldus jõustub 31. augustil 2020 ja kehtib kuni 06. septembri 2020 kella 15.00-ni. Praeguse korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks meede, mis on hädavajalik avaliku korra tagamiseks viiruse leviku tõkestamiseks.

Korralduse punktiga 7 nähakse ette, et korraldus tehakse avalikult teatavaks selle avaldamisega Terviseameti veebilehel, sotsiaalmeedias, muudes avaliku meedia kanalites. Tulenevalt NETS § 28 lg-st 9 kui haldusakti adressaatide arv on suurem kui 50, siis võib avaldada akti massiteabevahendites.

Korralduse punktiga 8 nähakse ette, et korralduse nõuete täitmata jätmisel rakendatakse korralduse seaduse (edaspidi KorS) § 28 lg 1, 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid ja/või NETS § 46 lg 1-2 nimetatud vastutusmeetmeid. Vastavalt KorS § 28 lg 2 on sunniraha igakordse kohaldamise ülemmäär 9600 eurot.

Korralduse punktiga 9 nähakse ette, et korraldust saab vaidlustada esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.